

ΛΟΓΟΣ

Εκφωνηθείς κατά την κηδείαν του

ΠΕΤΡΟΥ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

Υπότου του Τάγματος του Σωτήρος

Εν τῷ Ναῷ τῆς Γεννήσεως τῆς Υ. Θ. ὑπὸ τοῦ δικηγόρου

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΛΑΧΤΗ

Λευκάδι τῆ 7 Μαρτίου 1876.

»Αίματος ἄς φῶνιξ ἀνθῆσαι καὶ ὡς ἡ κέδρος
»ἢ ἐν τῷ Λιβάνῳ πληθυνθήσεται.»

Καὶ τοι ὑπὸ βαθείας λύπης κατεχόμενος, λίαν συγκεκιν-
μένος καὶ κεκμηκῶς ἐκ τῆς ἀγρυπνίας, ἣν μοι ἐπροξένησε τὸ
αἰφνίδιον ἄκουσμα τοῦ θανάτου ἀνδρός, μεθ' οὗ τριακονταε-
τῆς φιλία συνδέει με, δὲν δύναιμαι ν' ἀφήσω νὰ παρέλθῃ ἡ
πένθος αὐτῆ ὥρα, χωρὶς νὰ ρίψω ἐπὶ τοῦ φερέτρου τοῦ κα-
τέχοντος τὸν νεκρὸν τοῦ σεβαστοῦ Πέτρου Σταματοπούλου
ὀλίγα ἀνθῆ ἐγκωμίων τῶν σπανίων ἀρετῶν του. Ἐπικαλοῦμαι
δὲ τὴν ὑμετέραν συγγνώμην, ἐὰν ὡς ἐκ τῆς παρούσης φυσι-
κῆς καὶ ἠθικῆς καταστάσεώς μου, δὲν θὰ δυνήθῃ νὰ ἐκπλη-
ρώσω προσηκόντως τὸ ἱερὸν τοῦτο καθῆκον.

Ὁ Πέτρος Σταματοπούλος ἐγεννήθη μὲν κατὰ τὴν τελευ-
ταίαν δεκαετηρίδα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐν τῇ ἠρωικῇ καὶ
φιλογενεστάτῃ Ἠπείρῳ, ἀλλὰ κατήγετο πατρίθεν ἐκ τῆς πο-
λυπαθοῦς Πελοποννήσου, ἀφ' ἧς ἐκ τῆς πολυμελοῦς εὐγενεῶς
καὶ πλουσίας οἰκογενείας του μόνο, ὁ πατὴρ αὐτοῦ Νικόλαος
ἐν παιδικῇ ὡν ἡλικίᾳ ἐξέφυγε τὸ ζῆλον τοῦ τυράννου, κατὰ
τὸ ἀτυχὲς ἐθνικὸν κίνημα ἐπὶ Αἰκατερίνης, μετοικήσας καὶ
ἀποκατασταθεὶς ἐν Ἄρτῃ. Ἐκεῖ ὁ Πέτρος μικρᾶς καὶ περιω-
ρισμένης ἡδύνατος νὰ τύχῃ νοητικῆς καλλιέργειας κατὰ τὴν
τότε ζοφερὰν ἐποχὴν, οὐχ ἤττον ὅμως φαίνεται, ὅτι λίαν ἐγ-
καίριος εἶχον ἐνσταθῆ ἐν τῇ ἀγνῇ αὐτοῦ καρδίᾳ τὰ σπέρματα
τῆς εὐσεβείας, τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ, ὡς ἐκ τῶν
ἀγλαῶν καρπῶν τῶν ὁποίων κατόπιν ἀνεδείχθη παραγωγὸς
ὁ κατὰ πάντα ἐντιμὸς βίος του. Τῷ ὄντι, ἐκ τῶν ἀνωμαλιῶν,
ὡν ὑπῆρξε λυπηρὸν θέατρον ἡ Ἠπείρος κατὰ τὴν δευτέραν δε-
καετηρίδα τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἀναγκασθεὶς τῆς οἰκογε-
νείας του Πέτρου νὰ ζητήσῃ νέον ἄσυλον ἐν τῇ Νήσῳ ταύτῃ,
ὁ Πέτρος ὁρμώμενος ὑπὸ τῆς πρὸς τοὺς οἰκίους ἀπαρμιλλῶν
στεργῆς καὶ προικισμένους σπανίας εὐφυΐας καὶ δραστηριότη-
τος ἀνέλαθε κατ' ἀρχὰς περιορισμένα βιομηχανικά τε καὶ ἐμ-
πορικά ἔργα, ἀκολουθῶν τὸ τοῦ Ἡσίοδου, χωρὶς νὰ τὸ γνω-
ρίζῃ, ὅτι τὸ ἔργον ὅσον ταπεινὸν, ἀφοῦ εἶναι τίμιον οὐδὲν
προξενεὶ δνειδος, ἢ ἀργία δὲ εἶναι δνειδος— καὶ ποριζόμενος
ἐξ αὐτῶν τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως τῆς οἰκογενείας του. Ἡς
αὐτὸς νεανίας, καὶ τοι ἀναλαβὼν τὴν διεύθυνσιν καὶ τὴν πρό-
νοιαν, ἐξηκολούθει ὅμως σεβόμενος τὸν ζῶντα πατέρα καὶ ἀ-
ποδίδων αὐτῷ τὴν ἐπὶ τῆς οἰκογενείας ἀρχηγίαν.

Ὁὐκ ὀλίγα ἔτη ὁ Πέτρος ἐζῆσεν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐργα-
ζόμενος ἐντὸς περιορισμένου κύκλου, ἀλλὰ καὶ ἐντὸς αὐτοῦ
διακρίνετο οὐ μόνον διὰ τὴν υἱικὴν καὶ ἀδελφικὴν στοργὴν,
εἰς ἣν κατόπιν ἀνεδείχθη μέγας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀκρας φιλο-
γενείας του ἔδωκεν ἑκτοτε τὰ πρῶτα δοκίμια ἐνεργῶν τὸ κα-
τὰ δύναμιν μετ' ἀκράτου ζήλου συνάμα δὲ καὶ φρονήσεως
ὑπὲρ τοῦ ἔθνικου ἀγῶνος καὶ συνεισφέρων ἐκ τῶν ἐνότων ὑ-
πὲρ τῆς εὐδωσῆς αὐτοῦ. Δις καὶ τρεῖς τῆς ἡμέρας προφάσει
δῆθεν τῶν ἐμπορικῶν του ὑποθέσεων μετέβαινε καὶ ἐπανήρ-
χτο εἰς τὸν λιμένα τοῦ Ἀλεξάνδρου κομίζων εἰδήσεις, πα-
ραγγελίας καὶ ἐπιστολάς τῶν ἐν Ἀκαρνανίᾳ ἀγωνιστῶν πρὸς
τοὺς ἐνταῦθα ἐταιριάτας.—αἱ ὑπηρεσίαι δὲ αὐταὶ ὅσον ἦσαν
πολύτιμοι, τοσοῦτον καὶ ἐπικινδύνοι τιμωρόμενοι τότε διὰ
κεφαλικῆς ποινῆς!

Ἡ φιλέργεια, ἡ ἀσφροσύνη καὶ πρὸ πάντων ἡ τιμιότης τοῦ
ἡμετέρου Πέτρου,—αὐτὸ τὸ μέγα κεφάλαιον δι' οὗ προάγε-
ται ὁ ἔμπορος— ἔπρεπε νὰ εὐδωσῶσι καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις
αὐτοῦ καὶ δῆ, ἀφοῦ περὶ τὸ τέλος τῆς πρώτης εἰκοσαετηρίδος
τοῦ σταδίου του, ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ τοῦ τόπου
ἀρκούντως προήχθη, ὥστε νὰ δύναται καὶ ν' ἀναλάβῃ τὰ βάρ-
η νέας οἰκογενείας, ἐνυμφεῖσθαι τὴν δεσποινίδα Ἑλένην Κόν-
δαρη, ἣτις μετὰ τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν πλεονεκτημάτων,
δι' ὧν ἐκοσμεῖτο, ἔνωσε καὶ τὴν καλὴν ἀνατροφὴν, ἣν ἐλάμ-
βανον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην αἱ κόραι τῆς τάξεως τῶν εὐ-
γενῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκείνη ἀνήκεν.

Ἡ εὐλογία τοῦ Ἰψίστου ἐπῆλθεν εἰς τὴν νέαν οἰκογένειαν
τοῦ Πέτρου, διότι ἡ πολυτεκνία συνεβάδιζε μετὰ τῆς προα-
γομένης εὐπορίας του. Ὁ Πέτρος κατὰ τὸ ἔτος 1854 ἦν πα-
τήρ ἑξ υἱῶν καὶ τριῶν θυγατέρων, καὶ εἰς πάντων τὴν καλ-
λίστην ἀνατροφὴν καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν ἐγκαίριως προενόησε,
μηδεμίαν φειδόμενος πρὸς τοῦτο ἀναγκαίας δαπάνης. Ἐγκαί-
ριως δὲ ἐφρόντισε καὶ περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς πρώτης
κόρης του ἀρραβωνισθεῖσας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην μετὰ
ἀνδρός ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐν τῇ κοινῇ ταύτῃ.

Ἄλλ' ὁ Θεὸς, κρίμασιν οἷς αὐτὸς οἶδεν, ἀφοῦ κατέστησεν
αὐτὸν εὐτυχῆ πατέρα ὡς τὸν πάλαι Ἰώβ, ἠθέλησε νὰ
τὸν ὑποβάλῃ καὶ εἰς δοκιμασίας ὁμοίας πρὸς ἃς ἐκείνος
ὑπέστη. Τὴν πρώτην του κόρην, ἣν ἠτοίμαζε νὰ συνοδεύσῃ
ἐνώπιον τοῦ Θεοσιαστῆρου ὡς νόμφην, συνώδευσε, φεῦ, νεκρὰν
ἐν τῷ ναῷ τούτῳ, φέρουσαν τὸν τῆς παρθενίας στέφανον. Με-
τὰ τινὰς μῆνας τὴν αὐτὴν ἔσχε τύχην καὶ ἡ δευτέρα καὶ
κατόπιν αὐτῆς ὁ Βενιαμὴν τῶν υἱῶν του. Συγχρόνως δὲ σχε-
δὸν πρὸς τ' ἀλλεπάλληλα ταῦτα πικρότατα ποτήρια, μέγι-
σται ζῆμια ἐπῆλθον εἰς τὰς ἐμπορικὰς αὐτοῦ ἐπιχειρήσεις,
τὰς ὁποίας ὅμως ὡς μηδὲν ἐλογίζετο ἀπέναντι τῶν τέκνων,
ὡν εἶχε στερηθῆ. Εἰς ταῦτα πάντα δὲν ἐγκατέλιπον αὐτὸν ἡ
φρόνησις, ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ καρτερία. Ἐν τῇ ἀκρῇ δὲ εὐσεβείᾳ
αὐτοῦ εὖρε παραμυθίαν, ἐπαναλαμβάνων τὸ τοῦ Ἰώβ—Ὁ Κύ-
ριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο, ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω
καὶ ἐποίησεν, εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον.—Δὲν ἐμελ-
λον ὅμως ἔως ἐκεῖ νὰ περιορισθῶσι τὰ δυστυχήματά του καὶ
ἄλλα, ἐὰν ἡδύνατο νὰ ὦσι τῶν πρώτων ὀδυνηρότερα, ἐπῆλ-
θον εἰς αὐτὸν καὶ κατεσπάραξαν τὴν φιλόστοργον καρδίαν
του. Ὁ Πέτρος, οὐ μόνον ὑπέστη τὴν λύπην τοῦ ἀώρου θανά-
του τῆς ἐναρέτου καὶ προσφιλεστάτης συζύγου, συμβάντος
μακρὰν αὐτοῦ ἐν Νεαπόλει, ἐνθα εἶχε μεταβῆ πρὸς θεραπείαν,
ἀλλὰ καὶ τοῦτον ἀκολούθησαν ὁ θάνατος δύο ἐπισημοῦς ἐπι-
φιλεστάτων τέκνων, τοῦ πλήρους ἀγαθότητος Ἠλία, καὶ τοῦ
φιλομαθεστάτου καὶ εὐφροσυνότου Ἀριστοτέλους, ὅστις μὴ
προφθὰς νὰ συμπληρώσῃ τὰς ἐπιστημονικὰς σπουδὰς του, εἰς
ἃς μέγας ἐπέδιδεν, ἐστέρησε τὴν οἰκογένειάν του καὶ τὴν
πατρίδα ἐνὸς τῶν σπανίων ἐπιστημόνων, ἐφ' οἷς ἡδύνατο οὐ-
τοὶ νὰ καυχῶσθαι. Καὶ εἰς τὰς δοκιμασίας ταύτας δὲν τὸν
ἐγκατέλιπον ἡ καρτερία καὶ ἡ φρόνησις, ἀλλ' αἱ φυσικαὶ του
δυνάμεις δὲν ἡδύνατο εἰμῆ νὰ κλίνωσιν ὑπὸ τὸ βαρὺ ἄλλο-
τῶσαν καὶ τοιοῦτων δυστυχημάτων, διὸ ἕκτοτε ἤρξατο ἡ ὑ-
γεία του νὰ κλονίζεται. Καὶ πάλιν ὅμως ὁ Πέτρος εὖρε πα-
ρηγορίαν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἄλλων τέκνων του.

Μετὰ τοὺς γάμους τοῦ πρωτοτόκου καὶ τοῦ δευτέρου υἱοῦ
του, πρὸς δε καὶ μετὰ τὴν εὐτυχῆ ἀποκατάστασιν τῆς παν-
τὸς ἐπαίνου ἀξίας θυγατρὸς του, ἠξιώθη νὰ φέρῃ εἰς τὰς ἀγ-
κάλας του τέκνα τῶν τέκνων του καὶ νὰ βλέπῃ καλῶς προα-
γόμενον εἰς τὴν παιδείαν καὶ τὴν ἀρετὴν τὸν νεώτερον τῶν
υἱῶν του. Καὶ ἦτον ἀξίος τοιαύτης ἀμοιβῆς δι' ὅσα ἐπραξεν
ὑπὲρ τῶν τέκνων του καὶ δι' ὅσα ἀγογγίστως ὑπήνεγκεν. Ἄλλ'
ὁ Πέτρος δὲν ὑπῆρξε πατὴρ πρὸς μόνον τὰ τέκνα του τοιοῦ-
τος ὑπῆρξεν, οὐ μόνον καὶ πρὸς τὰ τέκνα τοῦ ἀδελφοῦ του
καὶ πρὸς ἕτερον ἀδελφὸν αὐτοῦ, ὑπὲρ ὧν πολλὰ ἐπραξεν, ἀλ-
λὰ πρὸς πολλοὺς ἄλλους, οἵτινες λαβόντες τὴν τύχην νὰ ὦσι
συγγενεῖς ἢ σχετικοὶ αὐτοῦ, ἐγνωρίσαν αὐτὸν διὰ τῶν ἔργων
του οἱ μὲν ὡς ἄλλον πατέρα, οἱ δὲ ὡς εὐεργετικὸν φίλον.

Ἡ πρὸς τὸ εὐεργετεῖν φυσικὴ κλίσις ὅμως τοῦ Πέτρου δὲν
περιορίζετο εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ σχετικοὺς αὐτοῦ, ἀλλ' ἐν
γένει εἰς ὅλους. Πᾶν ὅ,τι ἡδύνατο νὰ πράξῃ πρὸς βοήθειαν
τοῦ πλησίον προθύμως καὶ πολλὰκις αὐτοβούλως ἀνελάμβανε.
Πρόθυμος ἦτον πάντοτε εἰς πᾶσαν συνδρομὴν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους,
διὸ καὶ ἡ Α. Μ. περικοσμίσασα αὐτὸν τοῦ παρασήμου τοῦ
Σωτήρος, ἐπισήμως ἐπιστοποίησε τὰς πρὸς τὸ ἔθνος ἐκδου-
λεύσεις του. Πρόθυμος ἦτο εἰς πᾶν ὅ,τι ἡδύνατο νὰ ὀφελήσῃ
τὴν πατρίδα, τοὺς φίλους του καὶ πάντα ἕτερον, ὅστις ἐπε-
καλεῖτο τὴν βοήθειάν του.

Ἡ πρὸς τοὺς πένητας ἐλεημοσύνη του γνωστὴ ὑπάρχει
τοῖς πολλοῖς ἐκείνοις, οἵτινες ἐκαρποῦντο αὐτῆς, καὶ τισὶ τῶν
ἐνταῦθα παρευρισκομένων ἱερέων, δι' ὧν ἐνήργει αὐτὴν ἐν κρυ-
πτῷ καὶ ἄνευ ἐπιδείξεως.

Τοιοῦτος ἦν ὁ Πέτρος, ἀγαθὸς πατριώτης, ἀγαθὸς πολίτης,
ἀγαθὸς σύζυγος, ἀγαθὸς ἀδελφός, τέλος ἀγαθὸς πρὸς ὅλους
τοὺς ὁμοίους του. —Τοιοῦτου ἀνδρὸς σήμερον στερούμεθα
καὶ δυσκόλως τὸ κενὸν αὐτοῦ θ' ἀνεπλήρου ἡ πατρίς, ἐὰν ὁ
Πέτρος μὴ ἀφῆκεν αὐτῇ οὐ μόνον ἀξίους διαδόχους τῆς πε-
ριουσίας του, ἣν ἀπέκτησε διὰ τῶν κόπων του, καὶ διὰ τῆς
τιμιότητός του, ἀλλὰ καὶ μιμητὰς καὶ ὁπαδοὺς τῶν ἀρετῶν
του καὶ τῆς πρὸς τὸ ἀγαθοεργεῖν διαθέσεώς του. Τοῦτοις συμ-
πενοῦντες διὰ τὸν θάνατον τοῦ καλοῦ πατρὸς, τοῦ καλοῦ
φίλου καὶ τοῦ καλοῦ πατριώτου, δεηθῶμεν τοῦ Κυρίου, ἵνα
ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ μετὰ τῶν δικαίων, Ἀμήν.

Ἐν Λευκάδι τῆ 7 Μαρτίου 1876.

Αρ. Εισ.
564
VI 90 ✓